

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petty sor egy sor 10 kr, minden következéskor 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyitási sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az indemnity.

Arad, november 26.

(K.) Tehát dacára a kormány legbuzgóbb igyekezetének, ismét úgy vagyunk, hogy a költségvetési tárgyalás befejezésének bizonytalan ideje miatt a pénzügyi miniszternek a jövő év három első hónapjára indemnitást kell kérnie.

Hiszen senki nem kívánja a parlamenti ellenzékétől, hogy a költségvetési törvényjavaslat gyors lejárata által a kormány szekerét tolják; azt sem kívánjuk, hogy ne éljenek; ama, jogukkal, a mely a költségvetési vitáknak általános jellegzője, hogy a kormányzás tényei felett ez alkalommal gyakoroljanak összesített bírálatot, hanem azt az egyet már joggal megkívánjuk, a minthogy megkívánja a művelt világ minden parlamentje, hogy a kormányzás gyakorlati feladatait ne hehezítsék meg a budget viták mesterseges elnyújtása által.

Es ez nagy különbség. Mert szabad az ellenzéknek a kormány megbuktatására törni, de nem szabad az országos feladatok gyakorlati érvényesülését megakadályozni.

Elvégre is a parlamentekben a küzdelem ultima ratiója a szavazatok aránya. A több szavazat legyőzi a kevesebb szavazatot. — A kisebbségeknek tehát a több szavazatot a választási urnák előtt kell kiküzdeni, vagy egyes csoportosítással és a többség önfeledt pillanatainak kihasználásával biztosítani: de ezentúl a kisebbséget az által akarni többséggé tenni, hogy a parlamentáris tárgyalás sikere

érdekében biztosított szabadsággal mind-egyre visszaéljen s a vitákat következetesen és állandóan elnyújtsa, csak azért, hogy a többség ne tudjon alkotásokat felmutatni: a legnagyobb visszaélés, a legdurvább támadás a képviselői szabadsággal, az ország valódi közérdekeivel szemben.

S ha normális körülmények között is elítélendő a magyar parlament ellenzékének ez a legujabb időben lábra kapott fortély, mennyire elítélendő most, a mikor a millenáris ünnepségek küszöbén állunk s a mikor a miniszterelnök ismételt és határozottan kijelentette, hogy ez országos ünnepségek kezdetéig mily törvényjavaslatokat akar elintéztetni, éppen olyanokat, a melyek garantialis természetűek, s a melyeket első sorban maguk az ellenzéki pártok sürgettek; értve alattuk a közigazgatási bíráskodást s a képviselő választási ügyekben a kuriai bíráskodást.

Es míg az ellenzéki oldalon szándékosan késleltetik a kormány munkáját, ugyanazon oldalon idéz elő pánikot az a hír, hogy a kormány a képviselőházat fel akarja oszlatni.

Bizonyára senki sem óhajtja az ezer éves fordulónak nagy nemzeti ünnepét egy általános képviselő-választás izgalmaival megzavarni s egyáltalában senki sem tarthatja kívánatosnak a törvényes választási ciklusokon belül az újabb választásokat. De jegyezzék meg maguknak az ellenzéki oldalon, hogy az ily választások szükségét mindig és csak is ökök provokálják az által, hogy a parlament akció-

képességét megbénítják és kisebbség voltuk dacára a többséget munkájukban akadályozni, sőt a többség szerepét átvenni, az az a parlamentet irányítani iparkodnak.

Az obstrukció tehát a legrosszabb eszköz a parlament feloszlata ellen, mert hisz a legutóbbi rendkívüli választást is épen az obstrukció kényszerítette ki.

A parlamenti ellenzék hagyjanak már egyszer felgyerekes szószátyárkodásukkal s az indemnitást ne azért engedjék simán törvényerőre jutni, mert a kormányelnök ígéretet tett, hogy nem fogja a parlamentet feloszlanni, hanem engedjék azért s engedjék egyszóval a parlamentet s a többséget dolgozni azért, hogy ne legyen kénytelen a kormányelnök a parlament feloszlata iránt a koronának javaslatot tenni.

BELFÖLD.

Az országgyűlési szabadelvű párt má este értekezletet tart, a melyen, a kormány egyes tagjai ismertetni fogják a hozzájuk intézett interpellációkra adandó válaszaikat. A ház tanácskozásainak legközelebbi tárgya, az indemnitási törvényjavaslat nem kerül az értekezleten tárgyalás alá, a szabadelvű párt és a kormány közti viszonyról fogva ennek a törvényjavaslatnak megszavazása nem lehetvén kérdéses a pártra nézve.

A horvát tartománygyűlés tegnapi ülésén a költségvetést az összes szavazatokkal az ellenzék szavazatai ellenében a részletes tárgyalás alapjául elfogadta. A ház ázután

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Letűnt régi dicsőség.*

(Valami az aradi vízi-malmokról.)

Írta: Záray Ödön.

Ha valami dicső dologról akarunk megemlékezni, tárgyunk rendszeren a tudomány vagy művészet, költészet, vagy harcz teréről van véve. En ezentúl nagyon is mindennapi, prózia térről veszem tárgyat, mely a szorgalom és munkásság éltető ereje alatt évtizedeken át élesztette Arad egy kiváló büszkeségének, mondjuk ki bátran: dicsőségének fény-sugarait. Aradnak akkoriban még nem volt 18 vértanúja, sem irodalma, ipara, kereskedelme, forgalma, diszes palotái, a mire büszke lehetett volna, mint manap. Kicsiny, jelentéktelen városka volt bis az; de már akkor is országos neve, — valóságos „egri” név — s erre rátartós is volt, mert még a földrajzi tankönyvekben is ott szerepelt Arad, mint a híres „lángliszt” termelő helye.

Még nem is kell nagyon véneknek lennünk, hogy visszapillantassunk kedves városunk a hirneves képére. Jó magam is alig léptem át a férfi kor delét, de vissza emlékszem Marczai bácsira, a ki évek hosszú során át minden héten hűségesen hozta Nagy-Szent-

Miklósa a híres aradi lisztet, a melyért csak egy kapkodott a közönség s megfizette szívesen, busásan az arát, mert a selyempapír vékonyágu rétest, az akkori időben minden arra termelt háziasszonynak kiváló büszkeséget tevő ünnepi tésztanemet, osakis lánglisztből süthetett. A ki magas, foszlós kenyeret szelidelt vendégeinek, mindig hozzátette a kapott dicséretet után, hogy az aradi lisztből való. Szép is volt, jó is volt. Meg is érdemelte, hogy ne csak Nagy-Szent-Miklós, hanem jó messze eső városok, egész vidékek szép háziasszonyait hódította meg legyen, mert nincs a peccsenye, a melyre a szakácsokban művészkedő háziasszony (akkor persze még a házi kisaasszony is) oly büszke lett volna, mint a tésztaneműre, mely nem csak a jó ízlésről, hanem a kéz ügyességéről is fennen tanuskodott. Ehhez a dicsőséghez azonban első sorban föltétlenül aradi lángliszt kellett.

Nemcsak a szomszédos megyében, hanem az egész Erdélyben s akkori Bánságban csak az aradi liszt járta, minden arra való háztartásban, cukrászdában s vendéglőben. Es egy tésztaneműről sem hiányzott az „aradi liszt” jelző, akár csak a fehér eredeti bornál az elmaradhatatlan „magyarádi”, de avval a különbséggel, hogy a míg a poltrási kerti bor is túri a magyarádi nevet, a másféle lisztből készített tésztaneműalakjában, ízében elárulta kétes eredetét, ha mindjárt palástolták is az aradi névvel.

Oriási lisztforgalma volt akkor Aradnak s

ha vasutaink lettek volna, mint ma, az aradi liszt világnevet nyer vala. Igy azonban csak kocsirakományokra szorult a szállítás, mely főleg Erdély felé jelentékeny volt. A Marosnak Arad, Új-Arad és Zeigmondháza határában elhuzodó part-vonala speciális terület volt. Már messzire hallatszott innen a sajátosságos tompa moraj, mely — közelebb tartva felé — élénk zakatolássá olvadt. Végtelen hosszú s itt-ott megszakítást szenvedett láncozolata a vizimalmoknak, vagy 60—70 darab huzódott a várhidtól le a Csála erdőig a Maros osendes, sima tükre. Minden malom egy egy gőcpontja volt a hosszas tevékenységnek, valóságos pezsgő életnek. Kocsi kocsi hátán állott a malom előtt a parton, hozva messze tájakról az örleli való „életet”. Főleg aratás s szüret után, mikor a gazda-embernek egy kis pénzecskeje, pálinkája, no meg kevés károza is akadt, tömegesen jöttek az örletők s szívesen vártak napokig is lisztjükre. A molnárnak marosparti háza valóságos szálló volt, a hol míg a buza megöröldött, az örlető gazda kulacsa meg tarisznyája s öblös, sallangós kostöke vonzott s bőven mért tartalmával vig lakomákhoz adott alkalmat. A szokásos tizenegyed rész vámról nem is szólok; erre ügyet se vetett a gazda, hacsak nem a molnár. „Adott az Isten, jussom másnak is!” s a molnárnak ki is jutott bőves-bőven a neki dukáló vámból. Sokkal többbe került az ajándék, a dinom-dánom, borralaló, a mivel nemcsak a molnárnak, hanem a legénynek, sőt

* Mutatvány a Széllősi István és Vass Géza szerkesztésében most megjelent „Aradi Millenniumi Naplár”-ból. Az ára 1 forint.

a költségvetést részleteiben is letárgyalta és második olvasásban is elfogadta.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 26.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Eszterházy, Molnár Antal és Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső b. miniszterelnök, Lukács László, Perczel Dezső, Dániel Ernő, Darányi Ignác, Josipovits Imre és Wlassics miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A költségvetés.

Bartók Lajos a miniszterelnök személyével foglalkozik, s sajnálkozva emlékszik meg arról, hogy akkor, a mikor a nemzet Kossuthot temette Bánffy Kolozsárra utazott status gyűlésre. A miniszterelnök nem tartotta méltónak hogy gr. Batthyányinak az első miniszterelnöknek képe, a többi miniszterelnöké közt helyet foglaljon; majd elítéli a miniszterelnök eljárását a zágrábi ügyben. Szól azután a millenniumi ünnepekről s hangsúlyozza hogy minden alkalmat meg kell ragadni, hogy a külföldnek állami önállóságunkat bemutassuk. A kiállítási épületek szerinte izléstelenségük folytán inkább vásár benyomását teszik semmint ezrezedéves kiállítást. Rátér azután a 67-es alapon álló pártok fuziójának kérdésére s nem hiszi lehetségesnek, hogy a nemzeti pártot szimpatiaja a szabadelvűpárt felé vonja. A 48-as párt kebelében kitört válságról azt hiszi, hogy az meg fog szünni a mikor nagy tettek szüksége a pártokat egyesülésre fogja szólítani. (Helyeslés balról.) Szól a választási listák meghamisításáról s csatlakozik Bugrán gróf indítványához egy parlamenti bizottság alakítása iránt. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés balról.)

Elnök: Minthogy senki sem kíván szólni a vitát bezárom. Következnek a sáró beszédek.

Hegedűs Sándor előadó konstatálja, hogy a pártszervevények harca eltorzította az egész vitát. Reflektál azután azon beszédekre, melyek a kormány pénzügyi politikája ellen irányultak, hogy a budget emelkedik, ezt mondani nem lehet, ez azonban nem a kormány hibája, hanem a dolog természetéből következik. Szóltak e szónokok, különösen Deésy Zoltán és Kossuth Ferencz arról, hogy a költségvetés mily kevéssé áttekinthető. Szónok czáfolja a vádat. Vannak kifogások azután a budget realitása ellen. A kifogásokra annak idejében a pénzügyminiszter megfelelt már. Apponyi felvette a kérdést, hogy a kiadások költésgeiből mi marad az országban? Ezt

kiszámítani nem lehet, de a hadsereg nagy részét a magyar terményekkel látják el s e tekintetben még több is itt marad mint a mi kiadásaink. A költségvetés egyes tételeit illetőleg merülhetnek fel differenciák, de arra nézve, hogy az egész a nemzot üdvére szolgál, azt megmondani nem lehet. A mi Ugron azt a kifogását illeti, hogy nem lát a költségvetésben ideált erre azt feleli, hogy ideáljainkat nem számadásainkba írjuk, hanem szívünkben hordjuk azokat. (Helyeslés jobbról.) A mi Horánszky azon állítását illeti, hogy terheink igen nagyok teljesen egyetért vele s ő hangsúlyozni kívánja Horánszkyval, hogy nagy óvatosságra van szükségünk, hogy magunkat túl ne terheljük. Beszédje további folyamán szól a valuta-rendezésről, melyről az mondották, hogy megfenelelt. Mind e vádak alaptalanok. A kormány részéről könyelműség volna ha idő előtt forgalomba hozná az aranykészletet, mielőtt annak az országban való megtarthatását biztosítaná. Mielőtt az arany forgalomba jönne, számos fontos kérdést kell rendbe hozni így például a bankkérdést is. Attér azután a politikai kérdésekre, melyek a vita folyamán felmerültek. Van most egy mozgalom, mely politikai és társadalmi életünkre is nagy bajt hozhat s mely ellen az egész parlamentnek a szolidaritást kell vállalni s ez az a mozgalom mely az egyházpolitikai törvények revízióját tűzte ki célul. Apponyi e mozgalommal szemben nem foglalt elég határozottan állást. A napi sajtó nem egy lapja nyíltan antiszemita tendenciákat hirdet s e lapok Apponyit valójuk vezéröklül. Ez az ő kevéssé határozott kijelentéseinek következménye. Hogy nevében igazassanak ezt túrné nem volna szabad. Attér a közjogi kérdésekre s Polónyi tegnapi beszédére reflektál. Polónyinak nincs joga a kiegyezést elítélni azért, mert a belügyminiszter állítólag a törvénytelen öszmonarchia szót használta. Polónyi nem helytelenül fogta fel a delegációk működését. Ennek feladata csupán e közös ügyek ellenőrzése. Apponyi azt állította, hogy a kiegyezést 75-től másképen kezelték mint ezideig.

Várady Károly folyton közbeszól.

Elnök Várady Károly képviselőt rendretasítom.

Ugron Gábor: Minek viselsz világos kabátot, azért lát meg mindig!

Hegedűs Sándor előadó adatokkal s tényekkel bizonyítja, hogy a 67-es kiegyezés szellemét 75-től nem változtatták meg. Attér azután a földművelésügyi kérdésekre. Ő nem vonja kétségbe a földművelésügy fontosságát tagadja, hogy e fontos ágat elhanyagolták volna. Létesítettek érdekében vasutakat, hajókat, vízszabályozást, vízhasznosítási munkálatokat, ozukorgyárakat, talajjavítást, telepítések, agrárbank létesítése most készült egy törvényjavaslat a szövetkezeteknek, mely szintén a földművelésügynek hasznára válik. Attér azután az ellenzék ama vádjaira, melyek a morálra, a közkerkölcsökre vonatkoznak. Ezeket

csak a szónoki hatás kedvéért mondották el. Ezekkel alaptalanságuk folytán nem is akar foglalkozni. De ha tán egyikük másikuk komolyan értette volna, figyelmezteti őket. Ugy az ő pártján sokan vannak, kik nem csupán a parlamentben, de a közélet más terén is működnek, s nem tarthatja megengedhetőnek, hogy e férfiakat támadják. Ő e vádaknak csak politikai mozzanatára akar kiterjedni. Ha valaki a kormánypárt padjait odahagyja, minél közelebb ül az az ellenzékhez, annál nagyobb emberre lesz. (Derűtség jobbról.) Az ellenzék oly setétnek festette az állapotokat, oly kétségbeesetten setétnek, hogy itt már élni sem érdemes s ő félt öngyilkosságok bekövetkeztétől. (Derűtség jobbról.) Ez ország ugy kulturális, mint közgazdasági szempontokból igenis gyarapszik, gazdagodik, nő, lehet, hogy helyi bajok vannak, de az összeség haladását eltagadni nem lehet. Eseménye pártjának egy művelt, erős és minden ízében szabad Magyarország. Ajánlja a költségvetés elfogadását. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)

Polónyi Géza félreértett szavainak értelmét igazítja helyre.)

Budapest, november 26. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Horánszky zárszavában indítványozta határozati javaslatának elfogadását.

Ülés végén Polónyi indítványozta, hogy a részvétlenség miatt az üléseket napolják el szombatra.

Horváth Gyula és Dániel Ernő miniszter felszólalása után az indítványt elvetették.

A törökországi zavarok.

A Neus Wiener Tagblatt konstantinápolyi jelentése szerint az örmény reformokat a hármas szövetséghez tartozó hatalmaknak már notifikálták. Németország azt javasolta a szultánnak, hogy kövesse a hatalmak tanácsait. Ez a tény annál fontosabb, mert Németország, amely a keleti kérdésben legkevésbé van érdekelve, eddig ebben az ügyben igen tartózkodó volt.

Berlinben tegnap az a hír volt elterjedve, hogy Bronsart, Berlepsch és Marschall miniszterek beadták a lemondásukat, mert Vilmos császár a konstantinápolyi flottatüntetést nem helyesli.

Pétervári kormánykörök véleménye szerint a hatalmaknak Ország-gal együtta konstantinápolyi

még az inasoknak is kedveskedtek, csak szép lisztet csináljanak, hogy az anyjuk meg legyen vele elégedve s a gyerekek örüljenek a szép fehér mákos és diós kalácsnak.

Boldog idők! hova lettek a molnárok eme szép aranyjuci napjai? így kiált föl a mai molnár, a ki csak az öregek regéiből tudja, mily boldogság volt akkor molnárnak lenni. A molnár név azonos volt a gazdagság, jólét fogalmával. Ehhez járult a tekintély is, melyben Aradon s Uj-Aradon a molnárok legtöbbször részesült. Egy vísi-malom valóságos kincsbánya volt, a melyből nem annyira észszel, mint kevés igyekezettel s takarékossgal nagy vagyont lehetett meríteni. Olyannyira jó-vedelmező volt egy aradi vizmalom, hogy két három család is bőségbe élhetett belőle. Volt is akkor malom, a melynek két-három tulajdonosa volt s megélték szépen, egyetértésbe főleg a vámolásban; no de ez itt mellékes dolog, a fő az aradi molnárok (ezalatt értendő az uj-aradi s zsigmondházi molnárok is) oly jó és szép lisztet tudtak őrteni, mint sehol az egész országban. E részben kedvezett nekik az a szerencse, hogy az akkoriban leg-híresebb minőségű „bánati” búzát őrölték, melynek értéke a rablógazdálkodás folytán nagyon mecsappant. Vidékünkön még csak a zádorlaci és vingai buza hódít a molnároknál s ezt is csak tisztavidékivel keverve őrlik.

A búzavásárlás főhelye volt Uj-Arad, a hol minden keddi napon összegyűltek a mol-

nárok a piacon s versenyezve vásárolták össze a gatonát s töltötték meg hombárait, melyeknek még manap is látható a marosparton egy egy düledőző s régi dicsőségről álmódó ivadéka — mint tyukketrecz.

A bévásárlás után találkára ment mindenki a „Sonne”-ba (a „Nap”-hoz czimesett korcsmába) — a mely jelenleg a zsigmondházi iskola épülete, — hogy a kollegialis szellemnek s egyuttal Bachusnak is áldozzanak. Komoly üzleti dolgok fölötti tárgyalás vitatkozás után nagyon felhevülvén a „Sonne” melegétől, üdülést kerestek a „Frau Urschl” híres jó borában és főztjében. Kedves helye, kaszinója volt ez a molnároknak. Nem is csoda; a ki egy egész hosszú héten át vízzel van körülvéve s ezzel dolgozik, küzd, bizony megkívánja ez a szárazföldet s a hegylevét, főleg, ha amolyan javából valót kap, mint a milyent a Frau Urschl töltögetett. Sokszor esett meg, hogy napokig döszöltek itt a molnárok s százakat vesztettek a kártyán, míg a Frau Urschl türelmét vesztve, e szavakkal akolbólította ki őket:

„No, most már elég nem adok semmit; menjenek haza!” Ezzel mindent elzárva s a korcsma ajtót kitarva, ott hagyta őket a faképnél. Künn pedig meghagyta a marczona „Hanzi”-nak, egy, olyan, hetes-pinczér-féle legénynek, hogy ha ezek a korhelyek még tovább is itt lézengenének, mutasson be rajtuk egy pár akrobatikai mutatványt, Hanzi

nem is várakoztatott magára sokáig, mert bizony az ő fizikuma is megsokalta már a korhely vendégek szívósságát s megjelent az ivószobában. Haragos tekintetét, athleta alakját s két vastos markának hirtos munkáját tán már régebből ismerve, ugy elszellelték előle mint egy szál, miként az egerek a czirmos elől. Csend és béke uralkodott erre néhány napig a helyiségben, mert a kik ezután fordultak be a nyájas Frau Urschl vendéglőjébe, azok mind jámbor törzsvendégek valának. Es a rákövetkező keddi napon csak megújult a mult keddi dárídó az ismét egybegyűlt molnárok sokadalmatól.

Talán nem lesz érdekesien ezuttal arról is említést tennem, hogy ez a derék, mindenki tiszteletét és becsülését bíró matróna öreganyja volt városunk előkelő polgárának, Domány József bornagykereskedőnek, a ki bizonyára kedves nagyanyjától tanulta meg, hogy jó és hamistalan borral nemcsak világra szóló nevet s tekintélyt, hanem nagy vagyont is szerezni. Minden tisztességes, becsületes munka megérdemli ugy erkölcsi, mint anyagi jutalmát. Iyen öreganyára, ki szorgalmat, munkáságot és becsületességet hagy örökbe, büszkék lehetnek az unokák.

Ha már benne vagyok a családi témában, felemlitem a régi, jólétnek s általános tekintélynek örvendő molnárokat, kiknek még manap is vannak rokonaik, barátaik; bizonyára jól eső lesz a róluk való megemlékezés.

patriarkához és az örmény bizottsághoz kellene fordulniok, hogy ezek ne éleszák az örmények közt uralkodó forrongást. Az orosz kormány ugyanis az utóbbi időben különböző bizonyítékokat szerzett arról, hogy az örmény mozgalomnak forradalmi jellege van. Így Orosz-Örményországban litografált térképeket találtak, amelyeken Török- és Orosz-Örményország egy önálló Nagy-Örményországgá egyesülve van feltüntetve Tiflisz fővárossal, Török-Örményország több helységében angol nyelven irt leveleket találtak, amelyekben felszólítják az örményeket, hogy folytassák a harcot a török uralom ellen, mert biztosítva van számukra Európa támogatása. Orosz-Örményországban pedig orosz nyelvű forradalmi manifesztumokat foglaltak le, amelyek az athéni örmény bizottságtól származtak.

Konstantinápolyban jól értesült körökben híre jár, hogy a Yildiz-kioszkban egészen komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy Said pasát újra ki nevezzék nagyvezérnek. A hirt azonban nagyon tartózkodva fogadják, mert mióta Halil Rifaaat basa a nagyvezér, Kis-Azsiában kétségtelenül lelohadt az örmények mozgalmá.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 769.7 milliméter. délután 2 órakor 769.5 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 0.0$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 3.7$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. S. délután 2 órakor N. 2. Felhőzet: reggel félborult, délután többnyire borult. Csapadék az előbb: 24 órában: 3 milliméter havas eső.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: — November 27. — Száraz. — Fagypont: körüli hőmérséklet.

A vegyes házasságok megáldása.

Arad, november 26.

Említettük tegnap, hogy Rosenbergsándor dr., a tudós aradi főrabbi tollából Muskát Miksa kiadásában egy teológiai értekezlet jelent meg ezzel a címmel: „A zsidó és keresztény között polgárilag kötött házasságok megáldása a zsinagógában.” A füzetke a hazafias és liberális gondolkodó főrabbinak általuk már körülményesen ismerttetett álláspontját írja körül. Itt közöljük belőle azt a beszédet, melyet a főrabbi az első vegyes házasság megáldása alkalmából az aradi zsinagógában tartott:

Ilyen volt többek között: Auer József, a ki arról volt nevezetes, hogy ő neki volt még a 30-as évek előtt a legelső lisztkereskedése Aradon. A többi molnárok rendszeren a ma háltéren összehalmozott zsákokból itozéval árulták lisztjüket. Ő benne már megvolt a modern kereskedői szellem. Gazdag embernek kellett lennie, mert volt két malma, lisztkereskedése, Világosan nagy szőlője a kereskedelmi akadémiái helyén állott söraktári helyiség pinczéjében, nem különben a vár két kazamatájában (mintán Aradon nem kapott pinczét) óriási mennyiségű bora s a Damjanich-utczában háza a hol ma Illics fűszerkereskedése van. Ez a vagyon akkoriban tekintélyes értéket képviselt. Leánya a ma is élő Reck Agnes.

Keller Henrik, Opicz, Hübner Ferdinánd (3 malommal) Pelcz testvérek, Schmidt András, Mayer József mind tekintélyes molnárok voltak Aradon. A Maroson tul híres molnárok voltak: Szarvas Antal egyszersmind több éven át zsigmondházi bíró, Grünvald Ferencz három malommal, Rimbauer testvérek, Herold Alajos, Dengl testvérek, sőt még maga a zsigmondházi földbirtokos, Bíró Imre is három malommal, a melynek egyike, az u. n. „Löwenmühle”, leghiresebb volt valamennyi közt, mert ennek volt mindig a legjobb vize. Nem molnárok is többen voltak malomtulajdonosok, nevezetesen: Maistrovits

„Dicsértessél örökkévaló Istenünk, a világegyetem királya, hogy nekünk magyar zsidóknak megengedted elérni az örökké emlékezetes, korszakalkotó 1896. évet, midőn édes hazánkban összes polgárainak boldogítására, a vallás és közkiismereti szabadság megváltó eszméje tökéletesen megvalósult.”

Mélyen tisztelt házaspár!

A közös mennybeli atyát magasztaló lelkemnek e szent hangulatában, mint szerény szolgálja azon isteni vallásnak, mely a Hóreb villámló bércein legelőször hirdette Izrael és az emberiségnek:

„Szeresd felebarátodat, minden faj-, nemzet-, felekezet és rangkülönbség nélkül, mint tenmagadat!” üdvözlöm ez isteni vallástemplomban is Önöket, a kik drága hazánkban különféle vallásfelekezeti polgárait egyenlő jog- és hűséggel átkaroló államtörvénye szerint a tiszta, igaz szeretetnek varázsa által egy szív- egy lélekke váltak.

Üdvözlöm Önöket e szent helyen is a koronázott szoltárköltő eme szép szózatával:

„Áldott legyen mindenki, a ki Adonáj, a mindent szerető Isten nevében jön”, különösen azért, mert ama benső vallásos érzület, a mely Önöket arra buzdítja, hogy a kötött házasságukra való áldásért az örökké élő, merő szellemű Isten házában is könyörögjenek, arról tanuskodik, hogy Önök át vannak hatva a lánglelkű prófétának eme testvériesítő nagy igazságától: „Hiszen egy közös mennybeli atyánk van mindnyájunknak, egy Isten teremtett bennünket, miért legyünk hát hűtlenek egymás iránt?”; miért ne kérjük közös mennybeli atyánknak boldogító áldását minden becsületes embertársunk és családi létének üdvére?

Ámde, mielőtt ezt teljesíteném, legyen szabad, szeretett polgártársaim, emez első rendkívül ünnepélyes percz fölött, melyben mi isteni vallásunk messiási eszméjét mintegy diadalmaskodni látjuk, röviden elmélkedni.

Midőn a legékesebben szóló próféta, Eszajás, az ő egyik elragadó lángbeszédében a jövő messiási világ megváltásának béke- és szeretetteljes korát oly fényes színekkel egészen új, derült világos égboltozat és egy egészen új, virágzó földterület, a hol az emberek nem rontanak többé egymás ellen és nem gyűlölik egymást a vallás szent magaslátán, mert terve van a föld színe az igaz istenismerettől, mint a tenger fenéke a vizek árjaitól.

Nos, kedves hazámiai, ilyen általános béke- és szeretetteljes embervilág — fájdalom — mind- eddig ugyan még nem alakult meg mindenütt a földkerekségen. Hiszen zugai haljuk közvetlen közelünkben is a szomszéd országban, valamint más, műveltségükre oly büszke kulturállamokban a faj- és vallásgyűlölet rontó viharát, mely Isten és valláseszméjének megfertőztetésére a humanitás szent egyesítő kötelékeit szetszagatja.

Ámde hála a világosság Istenének, mely csakugyan a magyarok Istene is, a mi édes magyar hazánkban, Árpád és Hunyad

sértéshizláló Aradon, Schneberger Domokos új-aradi gyógyszerész (a híres „schnebergeri” tubák feltalálója) Zsigmondházán, Schneider József timár s Todorovits vingai ügyvéd Zsigmondházán.

A malom-ipar régi dicsőségének manap is van még néhány érdemdúsuló tanuja: Herold Alajos, Csalogovics János s Mayer Adám, kik Aradon ugy-mint Új-Aradon jól ismert s tisztelt egyéniségek. Mind a három igazi prototypja még manap is a régi jó hírnévnek örvendő molnároknak. A ki a molnárok régi arany koráról akar valamit tudni, menjen el ezekhez a jó öreg urakhoz s legyen tanuja ama lelkedésnek, a mely áthatja egész valójukat, a mikor emlékekkel visszazárlanak a múltba s regélnek a molnárok dicső koráról. Toll ezt nem képes reprodukálni. Hja! a szép dicső multról való megemlékezésben mindig van valami magasztos, lélekemelő a szebb reményekkel kecsegtető jövő nagy eszméinek ébresztésére. Egy ily szebb jövő iránt való reményről a mai molnároknak le kell tenniük. Dicső multjuk nem virrad föl soha többé.

Retrograd minden lépésük, versenyző erejük megtörpül s napról-napra fogy a gőz és folyton tökéletesbülő technika erejéből fölényre került gőzmalmokkal való tusában.

Igaz, hogy a vizimolnárok is megtesznek mindent, amit a nagyon is korlátolt viszonyok között megtehetnek, hogy a modern követel-

ez alkotmányos jog- és igazság-csókolta talaján beteljesült már Eszajás prófétái hitreménye. Itten láttunk mi zsidók, egy a jogtalanság és előítélet sötét felhőjétől teljesen megtisztult új életet, melyen a polgári szabadság- egyenlőség, és testvériségnek vezérosságai immár megnyerik tökéletesen az ő tündöklő világosságukat a vallás és lelkiismereti szabadság sugárzó napjától, és látunk egy Isten-áldott új életmezőt is, melyből az igaz valláseszménynek legdicsőbb virágzata: a különféle hitfelekezetű embertársakat bensőleg is egyesítő szeretetnek csodavirága dusan kifejlődik a türelmesség és humanitás melegítő sugara alatt.

Az ilyen üdvöz, nyájas sugarak, tisztelt házaspár, világítsanak be szüntelen az Önök kedélyes családi otthonába is; és az önzetlen szeretetnek ilyen csodavirága töltse azt el lélekűdítő illatával, melynek hatása alatt Önök mindig békésen fognak együtt élni a szív- és szellem-beli vallásosság egységében. Mert nem a vallásosság isteni szelleme az, mely minket elválaszt egymástól, hanem csak a különféle külső ceremónia, dogma az, a melyben oly sokféleképpen kifejezést nyer. Oly ember pedig, a ki e külső eltérések és különféleségek miatt az ő embertársát gyűlölni képes, annak van ugyan hitfelekezete, dogmája, ceremóniája, de nincsen szív-beli vallásossága, mely minket embereket csak szeretni tanít és megáldani mindazokat, a kik az egy igaz, mindent szerető Isten önképére teremtett lények.

S mivel az én erős meggyőződéseim szerint a próféta szerző zsidó-elviseg értelmében jogosultabb a szív- és szellemi vallás parancsolata, mely őket egymástól elidegeníti: úgy tiszta vallásos zsidó szívből fohászokodom a mi mennybeli közös atyánkhöz, hogy valósítsa meg Önökön és megáldandó családi létükön az ő thórájában befoglalt papi áldást, mely így hangzik: „Az Ur Isten áldja és őrizze meg Önöket minden vallásos türelmetlenség- és előítéletől; az Ur Isten sugárostassa feléjük az ő nyájas arczát és legyen irántuk, — mint egyetlen földi gyermekei iránt, — mindig kegyelmes; az Ur Isten fordítsa feléjük az ő világos képét és adjon Önöknek békét a lelkiismeretben, mely soha meg ne zavarja családi boldogságukat, adjon erőt és egészséget a létérti küzdelemben számos éven át. Amen!

HIREK.

November 27. Szerda. Róm. kath. naptár: Akos. — Protestáns naptár: Akos. — Görög-keleti naptár (november 15.): Gurias. — A nap kél 7 óra 24 perczkor, nyugozik 4 óra 12 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenei díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola. Földcsint.

December 16. Aradmegye tisztújító közgyűlése délelőtt 9 órakor.

ményeknek megfelelőhessenek: de ez mind parányi ahhoz a haladáshoz képest, a mit ma a gőzmalmok kifejtének s ezzel az igényeket fokozzák.

Azelőtt meg volt elégedve a közönség a vízi molnár háromféle lisztjével: a királyliszttel (ez volt a híres „lángliszt”), a gyuró- és kenyérlisztel. Ma a gőzmalom legtökéletesebb 0-as lisztje ellen is sokan emelnek panaszt; miként a gyorsvonat sebessége sem elégíti ki sok utasnak a telhetetlen kívánságát, mert biz' isten már röpülni akarunk.

Hát bizony a mi vizimolnáraink is sokat újítottak már régi „pitléc” (szitazaoskós) malmaikon. A haladás első lépése a szitáló henger alkalmazásában nyilvánul. Az első szitáló hengert (cylindert) Aradon Csalogovits János alkalmazta még 1850-ben s azóta alig van vizimalom, amelyből e czélszerű készülék hiányoznék. De ez még mindig elenyésző csékélység ahhoz a berendezéshez képest, ami a gőzmalmokban van s ami folyton változik s czélszerűbbel javítódik. Ezzel már tehetetlen a vizimalom részint azért, mert nagyon korlátolt a helye s részint, mert nincs a vízben elegendő motorja a komplikáltabb gépezet hajtására. Ebben feneklik meg a vizimolnároknak minden igyekezete s versenyzésre s ebben kell meggyugvást találnia arra, hogy csak egyszer virult rá a dicsőség napja. Fuit!

Ujtások a korcsolyapályán.

— Saját tudósítónktól. —

Minél inkább tornyosulnak az ónszínű hófelhők az égen, s minél inkább száll alá a légsulymérő higánya, annál sürűbben jelentkeznek azok a mozgalmak, amelyek a téli szezonot élénkítik.

A korcsolyázó-egyesület — mely e téren elsőrendű tényező — tegnap délelőtt érdekes választmányi ülést tartott.

Az ülésen Párcz György elnöke mellett jelen voltak: Boros Vida, Tedeschi Viktor, Szalay Béla dr., Vannay Gyula, Nachtnebel Ödön, Dániel Dezső, és Telmányi Emil.

Az ülés első tárgya annak a fontos kérdésnek elintézése volt, mely már régi terve a korcsolyázó egyesületnek: a korcsolyapálya világítása.

Az erre vonatkozó munkálatokat a gáztársulat már megkezdte; a tegnapi ülésen csupán némi felmerült differenciákat intézett el. A gáztársulat ugyanis kijelentette a korcsolyázó egyesületnek, ha kötelezik magukat két éven keresztül gázzal világítani a pályát, úgy ők a felszerelést ingyen eszközlik.

A munkálatok megkezdésénél ezután kint, hogy a gáztársulat csupán a csővezeték-eket eszközli ingyen, míg a lámpák beszerzése már a korcsolyázó-egyesületet terheli. Ezen differenciák elintézését a választmány az elnökségre bízta.

Tedeschi Viktor bejelentette, hogy kérvényt nyújtottak be a városi tanácshoz, hogy a korcsolyapályához vezető gesztenye-fasorban két gázlámpát a város saját költségén állíttasson fel.

Felolvasták az aradi kerékpár-klub kérvényét, mely szerint a klub engedélyt kér az egyesülettől arra, hogy a lyceum melletti mesterséges jégpálya körül ők maguk számára gyakorló helyet létesíthessenek; ezenkívül az ott lévő épületben egy termet is kérnek.

A választmány úgy határozott, hogy délután 3 óráig a kerékpár-klub használhatja a kért helyet, valamint hogy ugyanezen időtartamra a nagytermet nekik átengedi.

A választmányi ülés legfontosabb, legérdekesebb tárgya: a korcsolyapavilon kibővítése most következett.

A pavilont kibővíteni határozta el, melynek költségvetési összegét 1613 frt 10 krt megszavazták.

A kibővítés leglényegesebb része az, mely szerint a mostani nyílt korcsolya-kötőhely nemcsak üveggel fedve és fűthető lesz, hanem egytálla egész a tó, illetőleg a jég tükréig meghosszabbítatik. Az ettől jobbra és balra fekvő helyiségek szintén meg lesznek nagyobbítva, ugyancsak az emeleti öltöző helyiségek is.

Az ülés ezzel a tárggyal kimerítette napirendjét és véget ért.

— Dániel László nyugalmában. Aradvármegye központi tisztikarának egy tipikus tagja, ki a társadalomnak valamint tisztviselő társainak is általánosan tisztelt és becsült alakja, nyugalmában meggy 34 évi munkásszolgálat után. A nyugdíjaztatását kérő kérvényét már tegnap beadta az alispáni hivatal útján a vármegye törvényhatóságához, melyben meleg hangon bucsuzik el a vármegye közönységétől, a törvényhatóságtól, megköszönve egytálla azt, a minden alkalommal kitüntető bizalmat, melylyel őt állására mindig egyhangu lelkesedéssel választotta be. Dániel László, a lemondó megyei főpénztárnok sokkalta ismertebb alakja az aradi társadalmi életnek, hogy sem bővebben kellene érdemeit méltatnunk, csupán azt említjük fel, hogy a különben még viruló egészségben levő Dániel László

előre haladott korára való tekintettel kéri nyugdíjaztatását. A hatvanhárom éves szép öreg legidősebb tagja az aradi Dániel-családnak, született 1831. október 24-én Aradon. — Lemondása folytán aktuálissá vált az a kérdés: ki fogja az ő nagy szakértelemmel és sok buzgalommal betöltött állását elfoglalni, annál is inkább mivel a megyei tisztújítások már a küszöbön vannak. — Mint megbízható forrásból értesülünk örökbe Hofbauer Lajos, jelenlegi megyei főpénztári ellenőr fog lépni, ki már ezelőtt is helyettesítette Dániel Lászlót minden alkalommal annak távolléte vagy szabadságoltatása alkalmával, mely ténykedése a felsőbb fórumok megalégedésével találkozott. Így az előjелеkből ítélve előre látható, hogy Hofbauer Lajos a megyei tisztújításkor egyhangulag lesz megválasztva megyei főpénztárnoknak.

— A Kölcsey-egyesület felolvasásai. A Kölcsey-egyesületnek szombaton megkezdődő felolvasási ciklusára az idén is igen sok lesznek a belépti jegyek. A közművelődési bizottság tavaly ugyanis meggyőződött, hogy kis belépti díjakból is több százezer forint jut közművelődési célokra. Csak azt az elismerésre méltó változást eszközli, hogy az ülőhelyek a városháza nagy termében számozottak lesznek, így mindenki biztos helyhez jut, a ki jegyet vált, a nélkül, hogy már 3 órakor kellene hazuról elmennie. Egy-egy ilyen ülőhely egy felolvasásra 40 krajczár. Mind a hat felolvasásra megváltott jegy ugyanazon ülőhelyeknek fenntartásával 3 forintba kerül. Így többben állandóan egymás mellett lehetnek a felolvasások, ha előre megváltják a jegyet. Alólóhely a teremben egy felolvasó estére 30 krajczár, karzati jegy 10 krajczár. A jegyek holnaptól kezdve Révész Nándor, ifjú Klein Mór és Keppich és Schreier könyv és zeneműkereskedésében előre váltathatók, szombaton pedig a pénztárnál a felolvasás előtt, mely az idén is félőtkor kezdődik.

— Az „Aradi Millenniumi Naptár” (szerkesztették Szöllösi István és Vass Géza) a mai napon már nemcsak ifjú Klein Mór könyvkereskedésében kapható, hanem Révész Nándor, Muskát Miksa, Varga József és társa, Kosmínszky Lipót, Ingusz R. Keppich és Schreyer könyvkereskedésében, valamint az „Aradi Közlöny” szerkesztőségében. Egy példány ára 1 frt.

— A mérges gombák ellen. Az utóbbi időkben sűrűn fordult elő Aradon gombamérgezés, mindenkor szomorú véggel. Arad szab. kir. város főorvosi hivatala szükségesnek látta ennek meggátlása végett óvintézkedéseket tenni. Ezek szerint Aradon csupán a piaoz egy helyén szabad árusítani a gombákat. Itt a gombát a kertleti orvos mindennap megvizsgálja, s ha az jó, egy irást állít ki az árusítónak, ellenkező esetben konfiskálja a mennyiséget. Figyelmeztetjük mi is a gazdaasszonyokat, hogy csakis oly egyénektől vegyenek gombát, akik az orvosi megvizsgálásról felmutatott irással bizonyíthatják áruozikuk egészségét és élvezhető voltát.

— Élrelmező tisztviselők a hadseregben. A magyar királyi honvédelmi miniszter pályázati hirdetményt küldött meg a megyék alispáni hivatalához így az aradihoz is. A pályázati hirdetmény a élrelmező tisztviselők kérdéseivel foglalkozik a háború esetén. Az erre vonatkozó tudni valók a következők:

Hogy háború idején a katonai élrelmező tisztviselőkben beálló nagyobb szükséglet fedezhető legyen, és hogy a katonai élrelmező szolgálatra alkalmas egyének a népfőkeletről szóló 1886. évi XX. törvényozikk 9. §-a és a népfőkelelési utasítás 5. §-a értelmében már békében kijelölhető legyenek: a népfőkelelő

kötelezettségben álló azon állampolgárok, kik népfőkelelő kötelezettségüket háború idején élrelmező tisztviselői minőségben óhajtták teljesíteni, ezen hadi szolgálatra már békében megfelelő kiképezést nyerhetnek, ha erre az alábbi pályázati feltételek mellett önként jelentkeznek. Háború idején népfőkelelő élrelmező tisztviselői állásra mindazon polgárok pályázhatnak: A kik miután állításkötelezettségüknek, esetleg szolgálatkötelezettségüknek eleget tettek, sem a közös hadsereg vagy hadtengerészet, sem a honvédség, sem a pórtartalék, sem a osendőrség kötelékében nem állanak; 2. kik a védőortvény-utasítás I. rész 75 §. 3. A) alatt felsorolt követelményeknek megfelelnek; ilyenek: A gazdasági tanintézetek, a kereskedelmi középiskolák, a kereskedelmi akadémiák, műszaki tanintézetek, főgymnáziumok és főreáliskolák végzett tanulói; s ezek közül különösen: a) azok, a kik magukat nagyobb földbirtokon a gazdasági kezelésben képezik ki; b) a vasuti, gőzhajózási, továbbá magánzállítási és közlekedési vállalatoknál alkalmazott gyakornokok és kereskedők; c) a gabona- s terményüzlet és kereskedés terén működő egyének; d) a gőz- és műmalmoknál, sütődeknél, közraktáraknál stb. alkalmazott egyének; 3. kik megfelelő polgári foglalkozással bírnak és a polgári becsület és joggyakorlat korlátlan élvezetében állanak; 4. kik megszakítás nélkül 3 hóig egy katonai élrelmező raktárnál saját költségükön próbaszolgálatot tenni képesek és erre készen nyilatkoznak. A népfőkelelő tisztviselői állásra pályázók folyamodványukat a honvédelmi miniszterhez és a polgári hatóság útján terjesztik fel. A folyamodványok mellékleteikkel együtt bélyegmentesek. E folyamodványból ki-vehető legyen: a pályázó neve, állandó tartózkodási helye és lakás-ozime, a katonai élrelmező raktár, melynél a próbaszolgálatot teljesíteni óhajttja, végre nyelvismeretei. A folyamodványhoz csatolandó: keresztlevél; iskolai bizonyítvány; hatósági bizonyítvány a pályázónak a jelenlegi polgári foglalkozásáról és községi honosságáról; továbbá egy kötelező a 9-ik pont értelmében, melynek szövege a következő: „Alulrotts önként elvállalom azon kötelezettséget, hogy a katonai élrelmező raktárnál teljesítendő próbaszolgálat tartamára magamat a katonai fegyelemnek alávetem”. A pályázók által választható katonai élrelmező raktárak állomáshelyei a következők: Krakko, Tarnow, Olmütz, Bécs, Brünn, Grác Margburg, Klagenfurt, Laibach, Triest, Göröz, Póla, Budapest, Pécs, Pozsony, Komárom, Sopron, Kassa, Munkács, Temesvár, Arad, Nagyvárad Prága, Pilsen, Josefstadt, Theresienstadt, Przemysl, Bzeczow, Jaroslau, Lemberg, Tarnopol, Stanislaw, Csernovitz, Nagy-Szeben, Gyulafehérvár, Brassó, Zágráb, Pétervárad, Eszék, Bród, Fiume, Innsbruck, Franzensfeste, Frient, Linz, Zára, Raguzza, Cattaro és Risano továbbá a megszállott területek: Sarajevo, Gorazda, Foga, Travnik, Dolnja-Tuzla, Banjaluka, Mostar, Bilek, Trebinje és végre Plevlje. Minden egyéb szükséges tudnivalóval az alispáni hivatal szolgál.

— A csanádi egyházmegyéből. Dessewifly Sándor megyés püspök Fábrián József káplánt Ó-Bessenyőről Temes-Rékasra, és Kassa Lajost Temes-Rékasról Földeákra, Szmetana Agostont pedig Földeákról Ó-Bessenyőre helyezte.

— A parkok padjai. Az aradi városház udvara egészen fehér. Beszállították oda a Salacz- és Baross-park összes padjait. A tar bokrok között ma már a teljes pusztaság lakik, s a szertefoszlott poézisról még csupán az a pár száraz levél beszélget, amely a hajdan zöld lombok fakó hirnökéül megmaradt. A parkok padjait most biztonságba helyezi a padláson, mely új tavasz jöttéig bizonynyal hiven megőrsi a fehér padokba rótt naiv szerelmi vallo-másokat.

— Hamis 1 forintos és 20 filléres. A pénznek, mind mondani szokták lába van s hamar elmegy. Ha így áll, akkor jó lesz vigyázni, mert közelebb valami hamis pénz csináló olyan 1 forintosokat hozott forgalomba; a melyek igen ügyesen vannak kiállítva. Egy ilyent a varannói postahivatalnál foglaltak le.

Évszám rajta 1895. súlya 9.5 gramm. A keszt-helyi postahivatal pedig kereskedelmi ólomból készített 20 fillérest foglalt le a napokban, Osztrák veretű s rajta az évszám 1893.

— **A gondatlanság sebesítője.** Két újabb áldozata van ismét a gondatlanságnak. Az egyik a választó-utczában történt, hol **Buzicska** Irén, egy harmadéves kis gyermek forrázta le magát. A másik sokkal súlyosabb eset, **A Halász-utca** 27-ik számú házában egy **Mosch Gyula** nevű öt éves fia zuhant bele egy forró vízzel telt üstbe, és súlyos égési sebeket szenvedett. A két szerencsétlenség színhelyén **Jóó Béla** inspekciós rendőrtiszt jelent meg, s jegyzőkönyvet vett fel az esetekről.

— **Rendőrségi ruhák.** A szomszédos Új-Arad is lépést akar tartani a haladó városokkal. Tegnap értesítette Arad városát, hogy rendőrsége számára új egyenruhákat óhajt készíttetni, s azokra az árlejtést kitűzi. A megrendelendő ruhák kiképzési ára meghaladja az ötszáz forintot. Bővebb felvilágosítást a város-házán kifüggesztett hirdetés nyújt.

— **Adakozzunk a szegényeknek.** Hogy azon kellemes helyzetben legyünk, a számos izr. szegényeket, gyámoltalan özvegyeket és elhagyatott árvákat, kik a jótékony-egylet részvételére és gondoskodására utalva vannak, mint eddig, úgy a jelen télen is tűzifával segíthetünk és az izr. fuiskola szegénysorsu tanulóit téli ruhákkal és lábbelivel elláthatni, azon alázatos kérelemmel fordulunk a tisztelt egyleti tagok és egyéb nemes-szívű emberbarátokhoz, kik jótékony-sági érzületüket már számos alkalommal fényesen bebizonyították és segédkezettük a szegények és szerencsétlenektől soha meg nem vonták: miszerint az egyletnek tűzifát természetben, vagy tűzifa és szegénysorsu tanulóknak szánt téliruhák és lábbelik beszerzésére fordítandó készpénzt adományozni és az illető adományokat az alulirt egyleti elnököknek átadni sziveskedjenek. Egyletünknek jelszava a prófétának eme mondata: „Vessetek jótéményt és kegyelmet fogtok aratni.” És az Isten kegyelmében fognak részesülni mindazon nemes szívű emberbarátok, kik ezen felhívásnak engedve, könyöradományokat tesszek az emberszeretet szent oltárára. Az aradi izr. jótékony-egylet elnöksége. **Rosenberg Lipót**, titkár. **Lustig Adolf**, elnök. Ezzel kapcsolatban az egylet és azon szűkölködők nevében, a kik a könyörületre utalvák, a következő nemeslelkű emberbarátok fogadják legforróbb köszönetünket: **Neuman Testvérek** urak 5 öl, **Mairovitz Mór** ur (Radna) 1 öl, **Singer Gyula** fél öl, **Hirschl Zsigmond** ur fél öl tűzifa, — **Bing Vilmos** ur 10 frt, **Deutsch Bernát** ur és neje 10 frt, **Braun és Kohn** urak 10 frt, **Inkei Emil** ur 10 frt, **Herczel Bernát** ur 10 frt, **Fischer Elise** urnő 5 frt, **Mayer Dániel** ur 5 frt, **Preisach Vilmos** ur 5 frt, **Steiner Adolf** ur 5 frt, **Wechsler Ede** ur 5 frt és **Schulhof Károly** ur 8 forint készpénzben tett adományozásáért **Lustig Adolf** egyl. elnök.

— **Az apátfalvi takarékpénztár**, melyet elhunyt péntárnoka tizenöt ezer forintig kifosztott, vasárnap délután közgyűlésén, mintán az igazgatóság és a felügyelő bizottság a hiányokért jótállás-bank-főntartása mellett nyilatkozott.

— **A komorna.** **Meilhac** inasát letartóztatták tiltott szerencsejáték miatt és „totalizátorokodásért.” A **Gil Blas** ebből az alkalomból kesereg, hogy a régi jó inasok egészen kivesztek. A cikkíró elmond aztán egy esetet, amelyet személyesen tapasztalt.

Egy szép, fiatal özvegnél voltam teára. Föltűnt, hogy maga hozta be a teasüteményt és az apró asztalkendőket. Megkérdeztem, hol a szobalány?

— Nincs ez idő szerint.

— És **Julia** akivel annyira meg volt elégedve?

— Sajnos, elhagyott; nőül ment egy rendőrhöz. Igazán nélkülözöm...

— Mikor távozott?

— Egy hónapja. Azóta már négy utódja volt.

— Négy egy hónapban?!... Kicsit sok.

— Az ám... De hisz tudja... Látja kérem, az első, **Victorine**, azon értem, hogy épen nem platói társalgást folytatott egy vízihordóval. A második, **Mária**, tűzoltókat rejtegetett magának éjjelre. A harmadik, **Felice**, ellopkodta zsebkendőimet. A negyedik pedig...

— Ah, kitalálom. Közöns...

— Nem, nem. **Alexandrina** a szobalányok gyöngye. Rendkívül gondos volt és szende, szemérmes; elpirult, ha beszéltem vele. Kiolvasta óhajaimat a szememből. Legnagyobb figyelemmel öltöztetett, megvetette ágyamat...

— És miért bocsátotta el?

— Nem bocsátottam...

— Hát?

— Elvitték. Tegnapelőtt egy káplár nyit ba hozzám két közkatonával. Valami **G. Alexandret** kerestek. „Tévednek,” mondtam neki, „ilyenü egyénről mitsem tudok.” De nagy meglepetésemre a katonák megragadták a szobalányomat, letépték az álhaját és kitűnt, hogy az **Alexandrina** bizony csak **Alexandre** volt... Így aztán megértettem gondoságát, pirulását... szolt az özvegy és maga is elpirult.

— És most mit fog csinálni? Otődik komornát keres?

— Nem tudom... Alighanem komornikot fogadok.

— **Névváltoztatások** A magyar kir. belügy-miniszterium a következő aradmegyei lakosoknak engedélyezte nevük megváltoztatását. **Klein Magda** monyorói, izraelita vallásu lakosnő vezetőknévét „**Szilágyi**“-ra, **Lava György**, borosbesi, római katolikus hitfelekezettű lakos „**Illési**“-re kérte vezetőknévét megváltoztatni. Az alispáni hivatalhoz mindkettőnek kérvénye visszaérkezett a jóváhagyással.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda (november 27.) Az új honpolgár (Goldstein Számi) életkép.

Csütörtök (november 28.) Oh azok a férfiak! vigjáték.

Péntek (november 29.) Hunyady László, opera.

Szombat (november 30.) Pillangó csata, itt először.

Vasárnap (december 1.) Délután: Parasztkiaszony, népszínmű. Este: Orleánsi szűz, dráma.

Mi lesz az aradi színházzal?

Arad, november 26.

Es a kérdés foglalkoztatja most mindazokat, kik Arad városának kulturális mozzanatai iránt valaha csak érdeklődtek, s az érdeklődés jogosult annak a közönségnek a részéről, mely évente ezeket áldoz a színhágyéért.

Nézzük csak. A társulat immár két hónapja játszik Aradon, s az aradi színhágyi bizottság még mindezeig egyetlen ülést sem tartott, holott talán volnának egyes elintézni való dolgok, vagy ha nem is, szükséges volna legalább mutatni azt az érdeklődést, melyet a színhágyi bizottság — sajnos — nem érez a ügy iránt.

Ma azon a ponton állunk, hogy nem tudjuk, mi lesz az aradi színházzal a jövő három év alatt? A színhágyi bizottság annak idején rövid terminust adott **Leszkay** arra nézve hajlandó-e a színház vezetését a város által megszabott feltételek szerint újabb három évre átvenni, mert ha nem, úgy pályázat útján adják ki a színházat.

Ez még szeptember hóban történt. Szóta osend van. A rövid terminus alatt az igazgató nem látta szükségesnek nyilatkozni, a színhágyi bizottság pedig jónak látta elfelejteni azt, fenyegetőzni látszott. Egyszóval, **Leszkay** a szerződést újabb három évre alá nem írta, a színhágyi bizottság pedig elmenni hagyja a pályázat kérdését.

A másik kérdés volna, ami — úgy hisszük — a színhágyi bizottság elé tartozik, vajjon megengedhető-e, hogy egy igazgató, aki télen át az ő tagjainak a verejtékével szerez maga magának is megélhetést, elbocsáthatja-e nyárára személyzetét? Teheti ezt anélkül, hogy színészei egy nagy százalékát a tönkretetés veszélyének ki ne tegye, azt a nagy százalékát, melyre a következő télen ismét rászorulhat? Efféle tervek veszélyeztetik a jövő szezon sikerét, mert az ily spekulációk nem adják meg a garanciát arra nézve, hogy az igazgató télire egy tömör, egységes, s megfelelő tudással bíró társulatot birjon összehozni.

A színhágyi bizottság azért öre Arad város e kulturális intézményének, hogy ne csak akkor tegyen, amidőn már késő, de hogy preventív intézkedésekkel biztosítsa annak a színháznak a sorsát, nivóját, melyért a közönség áldoz, a melynek ellenőrzését a polgárok teljes bizalommal helyezték az ő kezükbe.

Kérünk világosságot, hogy láthassunk, s hogy a látottakról referálva megnyugtassuk azt a közönséget, melynek a felügyelet gyakorlásában mandátum nélkül is megbízottai vagyunk.

* **Himfy szerelmel.** A Franklin-Társulat kiadásában és **Gyula y Pál** szerkesztésében megjelenő **Olcsó Könyvtár** 356. 357. kötetei irodalmunknak mintegy százados emlékei. **Kisfaludy** Sándornak **Himfy** szerelmel a század legelejétől máig ópségben megőrizték az érdeklődés vonzódását, a gyöngéd érzelmek figyelmét, a költészet barátainak tiszteletét. Erzelmes lyrai költészetünk e nevezetes műve csinos kiállítású, tömött nyomásu két külön kötetben kilenczedik kiadásban jelenik most meg. A kesergő szerelmel, **Kisfaludy** Sándornak az 1807-iki második kiadásához írt előszavával 176 oldalra terjed. A boldog szerelmel pedig 168 oldalnyi kötetet foglal el. Mindenik kötet végén betűsoros rendben mutatja a tartalom az egyes énekek és dalok kezdő sorait, utbaigazítást adván **Himfy** köskeletalvő vált dalainak könnyű feltalálásához. Egy-egy kötet ára 40 krajczár.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök kijelentése a szabadelvűpártban.

Budapest, november 26. (Saj. tud. táv.)

A „Bud. Tud.” jelenti, hogy báró **Bánffy** a pártértekezleten kijelentette hogy eszeágában sincs az országgyűlés időelőtti feloszlátása a kormány kisebb tárczák részletes tárgyalása után, esetleg ha nagyon hosszúra nyulnak a tárgyalás megszakitásával az indemnitást szándékozik tárgyalni, azután a karácsonyi szünet közrűlbelül decz. közepén kezdődik. A költészetvési vita után az ezredéves ünnepély előtt a közigazgatási bíróságokat a kuriai bíraskodást és esetleg a bűnvádi eljárást fogja tárgyalni.

A parlament elnapolása.

Budapest, november 26. (Saj. tud. táv.)

Némely ujság ma azt írja, hogy a parlament a megyei restaurációra való tekintettel már december 8-ikán megkezdí a szünetet. Ez a hír ebben a formában nem felel meg a kormány intenczióinak. A restauráció miatt ugyan az idei karácsonyi szünetet korábban kezdí meg a parlament, de, mint értesülünk, ez a szünet nem december 8-ikán, hanem legkorábban december 14-ikén fog megkezdődni. Es eltart addig, mint a karácsonyi szünetek rendszeren, 1896. évi január hó tizedekéig.

Josipovich lemondása.

Budapest, november 26. (Saj. tud. táv.)

Egy német nyelven megjelenő ellenzéki ujság ma azt a hirt találja föl szerény számu olvasóinak, hogy **Josipovich Imre** horvát miniszter **Bánffy Dezső** b. miniszterelnöknek benyújtotta lemondását állásáról. Mint egészen illetékes torrásból értesülünk, teljesen légből kapott alaptalanság ez a hír. Absolute semmi körülmény sem fordult elő, amely okot adott volna erre a hirre és így ezt a hiresztelést sem lehet egyébnek tulajdonítani, mint szenzáció hajsának, amely bizonyos ujságoknak még akkor is kenyerük, ha

ez a szenzáció hajsza az igazság legkiáltóbb rovására történik.

A vallás szabad gyakorlata szentesítve.

Budapest, nov. 26. (Saj. tud. táv.) Mint értesülünk a vallás szabad gyakorlatáról szóló javaslatot a király ő felsége szentesítette. Ezzel a szentesítéssel a nagy jelentőségű egyházpolitikai javaslatok utolsója is törvényerőre emelkedett, bezárván, a törvényerejével ruházván föl azt az egész hazafias és szabadelvű akciózt, amely ennek a századnak legnagyobb alkotásai közé sorakozik. A szentesített törvény a hivatalos lap legközelebbi számában jelenik meg.

Az indemnitás a függetlenségi pártban.

Budapest, november 26. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi párt az értekezleten tárgyalta az indemnitit és nem fogadta el; a felszólalással a házban Komjáthy bizatott meg.

A milliomos fia.

Budapest, november 25. (Saj. tud. táv.) Schweiger Miksa a halmágyi milliomos rossz utra tévedt fia, — aki sok dorbézolás után egy ügynök biztosításán több válton meghamisította az atya nevét, ma ítelt a törvényszék. Schweigert 8 hónapi börtönrre, Steinert, a szédítő pénzügynököt — Ausztriában is elkövetett csalásaiért 4 és fél évi fegyházra ítélte.

A Tribuna szerkesztője elítelve.

Kolozsvár, nov. 26. (Saj. tud. táv.) A Tribunának a memorandistákat dicsőítő versciért a szerző külföldisége miatt kérdőre vonták a szerkesztőt Dronteát, a kit a köteles figyelem elmulasztásaért az esküdtszék elítelt 200 frtra.

Jankovich László gróf

Szölös-Györök, november 25. (Saj. tud. táv.) Jankovich László gróf, a főrendiház tagja, Somogy vármegyének 26 éven át volt főispánja éjjeli 1 órakor elhunyt.

A kolera réme.

Sopron, november 26. (Saj. tud. táv.) Csoma állítólag koleragyanus jelek között halt meg.

Bécsi katolikus néppárt.

Bécs, nov. 26. (Saj. tud. táv.) A hohenvartistákból kilépett képviselők megalakították a katolikus néppártot.

Valerianus hírlapíró kintasítása.

Sofia, november 26. (Saj. tud. táv.) Valerianus római hírlapíró a román német lapok levelezőjét, kit a szobranjéből kiutasítottak, mert azt sürgönyözte, hogy a szobranjében nagy verekedés volt, ki fogják Bulgáriából utasítani.

Fölrobbant löpormalom.

Madrid, nov. 26. (Saj. tud. táv.) A palmai löporrobbanás rettenetesnek bizonyult. Eddig a romok közül 17 holttestet és 40 nehéz sebesültet vonszoltak elő.

Madrid, november 26. (Saj. tud. táv.) A palmai tölténygyár felrobbanásának 62 halottja van, köztük 37 nő. A robbanást bozszuból egy elbocsátott munkás idézte elő.

Keleti bonyadalmak.

Konstantinápoly, nov. 26. (Saj. tud. táv.) A porta kérése daczára, a nagykövetek ragaszkodnak a második állomáshajó felállításához.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog összeg jelentése. —

Budapest, november 26.

Gabonaüzlet: Buzát ma gyengén kínáltak, a vételkedv szintén gyenge volt. s az irányzat csendes maradt. Elkelt 20000 mm. változatlan áron.

	mmassa	kg	fr
Tiszavidéki	400	81.	7.20
"	800	81.	7.20
"	200	81.	7.20
"	1500	80.	7.20
"	400	79.	7.20
"	200	78.	7.—
Pestvidéki	900	79.	7.07½
"	2500	77.	6.95
"	800	78.	6.90
Tolnai	1500	75.	6.75
Makói	8000	80.	7.17½
Bácskai	2500	78.	7.02½
"	1000	78.	6.90
Oláhországi	500	77.	6.25

Határidőüzlet: Amerikából ma szilárdabb árfolyamokat jelentettek, s nálunk is szilárdabban indult az üzlet buzában és tengeriben, s a kitünő vételkedv következtében zárlatig pár krral megszilárdultak.

Zárul 12 órakor:

Osi buza	6.54—6.55
Buza május—júniusra	6.94—6.96
Tavaszi ross	6.33—6.35
Osi ross	6.19—6.21
Tengeri május—júniusra	4.50—4.55
Tengeri július—augusztusra	5.93—5.94
Tavaszi zab	6.20—6.22
Osi zab	5.80—5.90
Repose	10.85—10.90

Külföld: New-York buzára ¾—1 tengeri 1/8—magasabb. Chicago: buzára 5/8—¾, tengerire 1/4—magasabb. Páris és London csendes, Liverpool szilárd.

Értéktőzsde: Szilárd árfolyamon indult az üzlet tekintettel a sima prolongatíókra zárlatig nemzetközi papírok pár frtal emelkedtek.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	870.—
Magyar hitelrészvény	436.—
Osztrák államvasut	859.50
Rima-Murányi	252.—
Lombard	109.—

— Pótvásár. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Vadász aradmegyei községben a f. évi október hó 13.-ára esett, de elmaradt országos vásár helyett 1. évi november hó 30.-án országos vásárt tartassék; miről az érdekelteket ez uton értesíti az aradi kereskedelmi és iparkamara.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi esarnok. 1896. évi november hó 25.-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar elsőrendű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kg-ron felüli sulyban) —.— krig. Páronként 300—400 kg-ron felüli sulyban) —.— krig. Fialat nehéz (páronként 320 kg-ron felüli sulyban) 54.—55. krig. Fialat közép (páronként 251—320 kg-ron felüli sulyban) 54.—55. krig. Fialat könnyű (páronként 250 kg-ron felüli sulyban) 54.—55. krig. II. Magyar másodikrendű: Nehéz (páronként 280 kg-ron felüli sulyban) —.— krig. — Közép (páronként 220—280 kg-ron felüli sulyban) —.— krig. — Könnyű (páronként 220 kg-ron felüli sulyban) —.— krig. Szerb: Nehéz (páronként 260 kg-ron felüli sulyban) 55.—56. krig. Közép (páronként 220—260 kg-ron felüli sulyban) 55.—56. krig. — Könnyű (páronként 220 kg-ron felüli sulyban) 54.—55. krig. — Bertéslet-szám 1895. nov. hó 22.-én volt készlet 8187 darab. 1895. november hó 23.-án felhajtott: 266 darab. 1895. november 23.-án elszállított: 592 db. 1895. november 25.-én maradt készletben 2861 darab. A hízottsertés árfolyamirányzata: Változatlan.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 26. d. n. ó. fra.

Buza bányai	6.85—7.05
Buza tiszavidéki	6.70—7.15
Buza pestvidéki	6.65—7.05
Buza fejmegyei	6.65—7.05

Buza bányai	6.75—7.20
Roze új, elsőrendű	6.85—6.40
Roze új, másodrendű	6.30—6.35
Arpa takarmány	5.—5.20
Arpa égetni való	5.50—6.30
Arpa sörfőzési	6.80—8.—
Zab	6.25—6.65
Tengeri bányai	—
Tengeri másnemű	5.10—5.25
Káposzta-repose bányai	—
Kóles	5.40—5.75
Buza március—április	6.94—6.96
Buza szeptember—október	—
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.88—6.35
Tengeri május—június	4.49—4.51
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab március—április	6.19—6.21
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repose augusztus—szeptember 1894.	10.85—10.90

S z e z z ű z l e t .

— November 26. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 51 forint — krajczár, kicsinyben 51 forint 50 krajczár hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. november 26.

Magyar aranyjárdék 4%	120.95
Magyar koronajárdék 4%	98.—
Magyar arany 4 1/2%	123.—
Magyar ezüst 4 1/2%	100.50
Magyar keleti vasut 1876.	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horrát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyereséymegváltási kötvény	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	142.—
Osztrák papírjárdék	92.—
Osztrák járdék ezüst	92.—
Osztrák járdék arany	120.—
Koronajárdék	100.—
1860-iki államsorsajjegyek	148.—
Osztrák-állam bankrészvény	1010.—
Magyar hitelbank részvény	438.50
Osztrák hitelbank részvény	371.—

Hivatalos árfolyamok

a bécsi áru- és értéktőzsdén.

— Aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlet tudósítása. —

Bécs, 1896. november 26.

Magyar koronajárdék %	—
Magyar hitelrészvény	436.—
Osztrák hitelrészvény	869.50
Angliobank részvény	165.—
Laenderbank részvény	242.—
Bécsi bankgyesületi részvény	147.—
Osztrák államvasut részvény	859.50
Déli vasut részvény	98.—

Aradvárosi

Évadbérlet
61. szám.

színház.

Évadbérlet
61. szám.

Szerdán, 1895. november 27-én

Az új honpolgár.

(Goldstein Számi.)

Eredeti fővárosi életkép dalokkal, 8 felvonásban. Irta: Kövessy Albert. Zenéjét szerzették: Deli Henrik és Konti József.

SZEMELYEK:

Gólya Frigyes, tőkepénzes	Balassa J.
Eulália, neje	Tolnaié.
Nelli, gyámleányuk	Novák Irén.
Gerrson Tamás, magánzó	Gál Gyula.
Cziczolke kisasszony	Hu-yadiné.
Tavaszi Aladár, iparlovag	Szendrei M.
Kádár Teréz, munkásleány	Tóvölgyi M.
Szalay Kornél, posta- és távirátiszt	Tompá K.
Virág Toncsi, varróleány	Pálffy Nina.
Takács Péter, lakatos	Tóth Elek.
Bibiros Mihály, kosárkötő	Déli Henrik.
Bibircsné	Laskodi A.
Goldstein Számi	Gyöngyi I.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— November 26. —

Fehér Kereszt szálloda: Veiss Alfréd kereskedő, Budapest. Joeszszky Béla földbirtokos, Temesvár.

Vass szálloda: Steiner Adolf kereskedő, Bor-sebes. Lövi Vilmos kereskedő, Bécs. Schulz Mór kereskedő, Bécs. Kalmár Géza kereskedő, Bécs. Blaustein A. kereskedő, Budapest. Pusztai Gyula kereskedő, Budapest. Klein Fülöpne kereskedőné, Butyin. Bossányi Elemér hivatalnok, Otvenes.

Felolós szerkesztő: Vass Géza.

25353/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. földmivvelésügyi miniszteriumnak 89981/95. sz. a. kelt magas rendelete nyomán közhírré tesszük, hogy a cs. kir. osztrák belügyminiszter a magyarországi sertéseknek Bécsbe szabad vásárra szállítása tekintetében folyó évi november hó 13-án 32493. sz. alatt a következő értelmű rendeletet intézte az alsó-ausztriai cs. kir. he ytartóssághoz.

I. Kereskedelmi czélokra, vagy a kereskedeésre alkalmas sertéseknek Magyarországból Bécs város területére (valamint az összes osztrák tartományokba) való bevitele továbbra is tilos marad.

Ezen csoportba a darabonként 120 kg. élősúlynál kisebb súlyu (120 klgm. aloli) sertések tartoznak.

II. A kész, vagy félig kész, de darabonként legalább 120 kg. élősúlyu sertések bevitele Magyarország területéről Bécsbe a következő feltételek és módozatok mellett van megengedve.

1. A Bécsbe beviendő sertések felrakása és elszállítása kizárólag azon törvényhatóságok (vármegyék szab. kir. városok) területéről szabad, a melynek sertés forgalmát a cs. kir. osztrák belügyminiszter sertés vész miatt nem korlátozta vagy ezután nem korlátozza.

2. Ily sertés szállítványok marhalevelein az állatok származási helye és Bécs rendeltetési állomás világosan feltüntetendő, s a marhalevelek állami állatorvos által reávezetett egészségi záradékka láthatók el. Az állatok szállítása kizárólag ólomzárral ellátott vasuti kocsikban, a menetrend szerinti szállításhoz meg nem felelő megállapodások nélkül és az utközben való fel és lerakás teljes kizárásával közvetlenül Bécs-Szt.-Marx állomásra eszközöndő.

3. Azon törvényhatóságok területéről, melyek ellen a cs. kir. osztrák belügyminiszter sertés vész miatt forgalmi korlátozásokat nem rendelt el, de amelyekben a ragados száj és körömfájás uralkodik, a járványmentes községekből származó egészséges sertések Bécs-Szt.-Marx állomásra azon esetben elszállíthatók, ha marhaleveleiken, melyeken a származási hely és Bécs rendeltetési állomása fel van tüntetve, az állami állatorvos igazolja hogy az állatok egészségesek, s azoknak származási helye a száj és körömfájástól mentes. Ily sertések szállítása szintén kizárólag ólomzárral ellátott vasuti kocsikban a menetrend szerint szállításhoz meg nem felelő megállapodások nélkül és az utközben való fel és lerakás teljes kizárásával közvetlenül Bécs-Szt.-Marx állomásra eszközöndő.

Száj és körömfájással fertőzött törvényhatóságok tekintendők az osztrák cs. kir. belügyminiszter ur fenti rendeletében foglaltak szerint jelenleg Abony, Torna, Arad, Arva, Békés, Bereg, Borsod, Csanád, Csongrád, Hajdu, Hunyad, Liptó, Trencsén, Ugocsa és Zemplén vármegyék. — Debreczen, Hódmezővásárhely, Pancsova és Szeged város területéről, melyek még mint ragados száj- és körömfájással fertőzettek vannak feltüntetve, sertések Bécsbe ez idő szerint nem szállíthatók, mivel e városok területéről származó sertések marhalevelein a származási hely járvány mentessége igazolható nem volna, Szeged város területén agyébíránt időközben a sertésvész megállapítottán onnan sertéseknek Ausztriába való bevitele ez idő szerint a száj és körömájásra való tekintet nélkül is tilos.

A cs. kir. osztrák belügyminiszter ur egyuttal fentartja magának, hogy a földmivvelésügyi m. kir. miniszter megkereséseire a körülmények méltánylásával egy külön beviteli engedélyeket adjon.

4. A sertés szállítványok megérkezésük után azonnal állatorvosi vizsgálat alá vétetnek.

5. Ha ily magyarországi sertés szállítványban 120 kg. élősúlyon aloli sertések is volnának; az ily szállítvány az állatoknak a feladó költségére történt etetése és itatása után ugyancsak a feladó költségére a feladási állomásra visszaküldetik. Ily esetben azonban az állatok súlya nem becslés szerint hanem lemérés útján fog megállapítani.

6. Ha a sertés szállítványban csak egy sertés vészben vagy sertés orbánczban elhullott, vagy a betegségek valamelyikének gyanujában álló sertés találtatik: az ilyen szállítványt ugyan csak az állatok megetetése és megitatása után feladó költségére a feladó állomásra visszaküldik. A tulajdonosnak egyébként jogában áll, hogy ez esetben sertését a bécsi Productiv Gesellschaft

der Wiener Fleischse cher, vagy Zugler József hentes részére azonnal eladhassa.

7. Ha valamely sertés szállítványban száj és körömfájásban beteg vagy e betsgégről gyanus állat találtatik, a kik pontban Zugler részére is adának el, azoknak azonal leölése kizárólag a Productiv Gesellschaft vágóhidján eszközöndő.

8. Az egészségesnek ta'ált magyarországi sertés szállítványok mielőbb a befogadásukra rendelt szállásokba hajtandók, s azon állatok melyek között száj és körömfájás gyanuja észleltetett az egészségesekből elkülönítve és akként helyezendők el, hogy minél kevesebb hajtó utat értsenek.

9. A keddi vására érkező sertések a közvetlenül következő csütörtöki utóvásárra és még a következő héten a keddi vásárra is felhajthatók; a csütörtöki vásárra érkező sertések még csakis a következő keddi vásárra hajthatók fel. Az olyan sertések melyek a jelzett végső időpontig eladatlanul maradtak, a közvetlenül következő szerda estéig vagy a központi marhavásár hatósági vágóhidján, vagy a Productiv Gesellschaft der Wiener Fleischsecher vágóhidján feltétlenül levágandók és a tulajdonos által leölt állapotban értékesíthetők.

10. A sertésvásár tartama alatt a sertések a szállásokban vissza nem tarthatók és a vásártól ei nem vonhatók.

11. A sertés vásáron vett sertések a bécsi vágóhidra kizárólag lófogatu kocsikon szállítandók.

A keddi napon vett sertések elszállítása legkésőbb a közvetlenül következő szerda estéig, a csütörtöki napon vett sertések elszállítása pedig közvetlenül még az nap estéig foganatosítandó.

12. A sertések az egyes vágóhidakon okvetlenül azon héten szombat estig tényleg levágandók, a mely héten a sertések a bécsi központi sertés vásáron eladásra kerültek.

III. A fentebbi szabályok a sertés vész nem fertőzött horvát szlavonországi vármegyékből Bécs szabad vásárra irányított sertés szállítványokra nézve is irányadók.

Aradon, 1895. évi november hó 20.

A városi tanács.

Hirdetmény. Kerülőkre írrok kerestetik.

A feltételek az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatalában megtudhatók. 1220

24551/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivvelésügyi Miniszteriumnak f. évi november 5-én 84262/95 sz. a. kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy az alsó ausztriai csász. kir. helytartóság f. é. október hó 29-én 103089 sz. a. kelt hirdetménye szerint az Aradról származó sertések csakis kizárólag a «Productio Gesellschaft der Wiener Fleischsecher» című szövetkezet is Ziegler József bécsi vágóhidjaira szállíthatók ugyanazon feltételek mellett, mint a melyek a sertésvészszel fertőzött területekről származó sertések szállítása tekintetében érvényben vannak.

E feltételek a f. évi július hó 7-én 44394, augusztus hó 24-én 60169. és szeptember 10-én 66273 sz. a. kiadott körrendeletekben 188,230 és 245 sz. állategészségügyi értesítőkben vannak közzé téve.

Az alsó ausztriai helytartóság elidézett kiadatmánya szerint továbbá, ha a ragados száj és körömfájás miatt forgalmi korlátozások alá vett törvényhatóságokból származó sertéseken a «Productio Gesellschaft» részére felállított ideiglenes rakodán való kirakás alkalmával száj és körömfájásban beteg állat találtatik, a szállítvány kizárólag csakis egész szövetkezet vágóhidjára szállítandó és élő állapotban Ziegler József telepére többé át nem vihető.

Arad 1895. november 13.

A városi tanács.

23507/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivvelésügyi miniszteriumnak 81765/95. sz. a. kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy a salzburgi cs. k. tartományi kormány f. évi október hó 17-én 11951. sz. a. kelt hirdetményeivel szavasmarháknak, juhoknak és kecskéknak Magyarország egész területéről Salzburgba való bevitelét a ragados száj és körömfájás behurczolásának veszélye miatt megtiltotta.

A vasuton eszközöndő közvetlen átvitel azonban továbbra is megvan engedve.

A magyarországi sertések bevitele tekintetében 44706 számú illetve az ennek potlására kiadott rendeletek irányadók.

Aradon, 1895. évi október hó 30.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak üzletvezetőség Szeged

25810/III. — 95. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége a saját központi hivatalában, továbbá a temesvári és eszéki forgalmi főnökségek alá tartozó vonalak területén levő állomások, fűtőházak, osztálymérnökségek, műhelyek és szerelvények hivatalos helyiségeiben használatban lévő összes szolgálati óráknak a személyzet magán tulajdonát képező zseborák kivételével: 1896. év január 1-től számítandó három éven át való jókarban tartása, szabályozása és javítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A fenti üzletvezetőség területéhez tartozó vonalak a következők: Szeged-Szegedrókusi, Szeged-orsovai, Temesvár-báziási, Jassénova-aninai, Valkány-varjasi, Temesvár N.-szt.-miklósi, Vojtek-német-bogsáni, Versecz-kubini, Zsebelybókai, Szeged-Rókus-szabadkai-Szabadka-Dálya-bródi, Dálya-villanyi, Horgos-ó-becsei, Szabadkacentai, Baja-Zombor-ujvidéki, India-vinkovczi, Rumavrdniki, Vinkovczi-brékai, Str.-Vrpolje-samaci, Eszék-uj, Kapella batrinai és Pleternica-pozsegai vonalak.

Pályázni kívának felhivatnak, hogy 50 krajczáros bélyeggel ellátott, lepecsételt borítékban zárt ajánlataikat következő címzéssel «Ajánlat a pályázatra jó karban tartása szabályozása és javítására» A m. kir. államvasutak üzletvezetőségének «Szegeden» folyó évi december hó 10-ára déli 12 óráig a m. kir. államvasutak üzletvezetőségéhez az I. osztálynál nyújtsák be vagy oda küldjék be.

Ajánlattevők tartoznak legkésőbb folyó év december hó 9-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál 300, azaz háromszáz forint bantpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékű papirokban letéteményezni.

Az ajánlatban az óvadékban megtörtét letétele megemlítendő, de az arról nyert letéti jegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14-napnál nem régit utolsó és a névértéket meg nem haladó nárfolyam szerint értékben számíttatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A szerződési feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályánál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A főnnebbi feltételektől eltérő, vagy a tűzött határidőn túl beérkező ajánlatok továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tétetnek végül azok, melyekre nézve az előirt bantpénz nem tétetett, figyelembe vétetni nem fogak.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy a érkezett ajánlatok között tekintet nélkül ajánlott árra, szabadon választhasson.

Szeged, 1895. november hó 13-án.

Az üzletvezetőség